

РЕЦЕНЗИЯ

ВЪРХУ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”

по професионално направление 1.2. Педагогика /Медийна педагогика/ за
присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на
Десислава Богданова Бошнакова

Тема на дисертационния труд: „МЕДИЙНА
ГРАМОТНОСТ И ТВОРЧЕСКИ ПОДХОДИ В
ПЕДАГОГИЧЕСКОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С 6-8-
ГОДИШНИ ДЕЦА“

Рецензент: проф. дн Божидар Ангелов

Дисертационният труд на Десислава Бошнакова впечатлява с дълбочината на изследването, което прави. Личи новаторство и научна прецизност в усърдието докторантката да предложи интегрален подход в педагогическото взаимодействие с деца и ученици на възраст 6-8 години. Основният фокус върху творческите подходи за формиране на медийна грамотност, социализация и развитието на висши психични функции е изключително актуален и адресира съвременните образователни нужди. Десислава Бошнакова съумява да предложи не само научно обосновани подходи, но и практически решения, които могат да улеснят прехода на децата от детска градина към училище – критичен момент в тяхното развитие и именно със своята практическа насоченост дисертационния труд има солидна значимост и приложимост в реална образователна среда.

Първа глава разкрива задълбоченото разбиране на докторантката за взаимовръзките между физиологичните и психичните процеси в контекста на учебния процес. Впечатляващо е как тя успешно представя сложни физиологични аспекти на детското развитие и техния ефект върху способността за учене, внимание и креативност. Това е тематика, която рядко се разглежда в дълбочина в традиционната педагогическа литература, и Десислава Бошнакова умело компенсирала този дефицит със своя ясна и аргументирана позиция. Чрез свързването на физиологията и психологията с педагогиката, тя успява да демонстрира важността на един балансиран подход, при който се вземат предвид „мозъчните механизми на вниманието“. Това е особено важно в съвременната образователна практика, където ученето често се провежда без достатъчно внимание към физиологичните процеси, които го подпомагат.

Втората глава на дисертацията, в която е представена методологията на изследването, също заслужава висока оценка. Формулираните предмет, обект, цели, хипотези и задачи са ясно и прецизно изложени, а методиката на изследването е впечатляващо добре организирана. Броят на респондентите (260 родители, 140 деца и около 200 педагози) е повече от достатъчен за провеждането на всеобхватно и задълбочено изследване, което гарантира надеждността и валидността на резултатите, което е налице накрая на дисертационния труд. Изследването на Десислава Бошнакова успява да осигури стабилна теоретична основа и впечатляваща емпирична подкрепа на своите изводи. Използваните методи и техники са съобразени с възрастта и специфичните нужди на респондентите, което свидетелства за високата компетентност и внимание към детайлите от страна на докторантката. Впечатляващо е, че методите, заложи в дисертационния труд, а именно обучение по ментална аритметика и четене с разбиране, са доказани по отношение на тяхната ефективност чрез други науки: психология, медицина, физиология и т.н. Това е изключително предизвикателно начинание, което Десислава Бошнакова постига и реализира.

Третата глава на дисертацията демонстрира задълбочен и високо аналитичен подход към една изключително важна тема – ролята на родителите в развитието и образованието на децата. Авторът на дисертацията не само разглежда родителските практики, но предлага ценни насоки, които биха били от реална полза за всяко семейство. Впечатляваща е връзката, която се прави между семейното възпитание и развитието на мозъка на децата, като това е представено с голяма компетентност и научна прецизност и е основа за по-нататъшните твърдения на докторантката във връзка с обучението на децата и въобще тяхното развитие, любопитство и интелект. Особено силен е акцентът върху медийната грамотност като съвременен образователен инструмент и житейска необходимост. Това показва актуалност на изследването и разбиране на динамичните промени в света, в който децата растат днес. Общата структура и логика на аргументацията в главата свидетелстват за високо академично ниво, като авторът успява не само да синтезира сложни научни концепции, но и да ги представи по начин, който е достъпен и полезен за широк кръг читатели. Главата предлага ясни и практични препоръки, които могат да имат дългосрочно положително въздействие върху развитието на младите хора, на младите родители и на учителите, които предстои или ще встъпят в педагогическата практика, но и на онези, които са нагнетени от отрицателни чувства и отношение към професията. Третата глава на обсъждания днес научен труд поставя основата за по-нататъшни изследвания в областта на детското развитие и ролята на семейството в този процес, като авторът ясно изразява необходимостта от подобряване на взаимодействието между

родителите, образователните институции и медиите. Така се създава една синергия между всички участници в процеса на възпитание, което е ключово за успеха на децата в дългосрочен план. Считам, че третата глава е съществен принос към дисертацията и представлява отличен пример за съчетаване на теоретична основа с практически насоки, което я прави изключително ценна както за научната общност, така и за родителите и педагози.

Четвъртата глава разглежда необходимостта обучението като процес, случващ се в мозъка на децата ни, да бъде осмислен през невронауките, т.е. и през други области за човешкото познание, които да допълнят педагогическата теория и практика. Тя е наложена поради всеизвестния за родители, учители и за обществото факт, че към днешна дата нашите деца срещат различни затруднения с ученето.

Пета и шеста глава на дисертацията впечатляват с тяхната ясно изразена практическа насоченост и задълбоченото представяне на двата основни творчески подхода – обучение по ментална аритметика и четене (четивна техника). Авторът демонстрира отлично познаване на тези иновативни методи и умело подчертава тяхната роля както за когнитивното развитие на децата, така и за тяхната социално-емоционална адаптация. Интеграцията на дигитални технологии в този процес е ключов аспект на съвременното образование, което допълнително показва ангажираността на автора с актуалните тенденции в педагогическата практика. Пета и шеста глава не само разглеждат теоретичните основи на подходите, но и предоставят подробна и ясна картина на тяхното прилагане в реални условия. Десислава Бошнакова изтъква важността на цялостния подход към обучението, при който когнитивното развитие се съчетава с емоционалната интелигентност – нещо, което е от съществено значение за изграждането на успешни и добре приспособени личности и тепърва ще бъде обект на изследване и внедряване в българската образователна система.

Седма и осма глава също заслужават висока оценка, тъй като представят прецизен и детайлен анализ на резултатите от проведеното изследване. Авторът демонстрира изключителни аналитични умения, като обосновава всички изводи с конкретни данни, представени в ясно структурирани таблици и диаграми. Тази визуализация на данните не само улеснява разбирането на резултатите, но и допринася за убедителността на изводите. Изключително положително впечатление оставя и деветата глава, където авторът синтезира всички направени изводи, формулира приносите на дисертацията и предоставя практически препоръки. Изводите са добре обосновани и логично извлечени от анализа на данните, като демонстрират високо ниво на научна зрялост и способност за критично мислене.

Препоръките са практически приложими и могат да бъдат ценен ресурс както за педагозите, така и за родителите.

В обобщение мога да заявя, че дисертацията на Десислава Бошнакова показва изключителна компетентност в избраната област и допринася значително както за теорията, така и за практиката на обучението. Тя съчетава задълбочено теоретично разбиране с практически насочени изследвания, което я прави ценен принос в сферата на образованието. Авторът на научния труд показва отлична научна интуиция, като свързва ролята на родителите не само с емоционалното и социално развитие на децата, но и с техния когнитивен потенциал и то от ранна детска възраст, нещо повече – още от пренаталния период. Изложените идеи за осигуряване на сигурна основа за развитието на мозъка демонстрират разбиране за съвременните неврологични изследвания и тяхното значение за ранното детско развитие. Особено ценен е акцентът върху семейната среда като ключов фактор за разбирането и възприемането на околния свят от децата – това е тема, която е дълбоко резонантна в съвременната педагогика и психология. Интеграцията на практически насоки към родителите и педагогическите методи е особено ценна, тъй като тя не се ограничава само до теоретични анализи, а предлага и реални решения на съвременните предизвикателства, с които родителите и учителите се сблъскват. Всички очертани приноси намират практико-приложна проекция в съответните полета на Десислава Бошнакова като своевременно засягат и в актуализирането на разработените от нея насоки за работа.

Десислава Бошнакова е успяла да балансира между задълбочените изследвания на неврологичните и когнитивните аспекти на детското развитие и приложимите съвети, които могат да бъдат полезни на практика. Особено впечатляващ е начинът, по който докторантката успява да представи медийната грамотност не само като съвременен образователен инструмент, но и като неизбежна необходимост в живота на децата днес. Това отразява напредничаво мислене и способност да се предвидят предизвикателствата на бъдещето.

В заключение мога да кажа, че дисертационният труд на Десислава Бошнакова представлява значителен принос в областта на педагогиката и медийната грамотност. Той съчетава теоретична дълбочина с практически ориентирани предложения, които могат да бъдат полезни както за изследователи, така и за педагози и родители. Десислава Бошнакова демонстрира висока степен на научна зрелост и иновативно мислене, което прави този труд ценен за бъдещето на образованието и развитието на децата.

Едно от най-големите достойнства на труда е, че от една страна за

първи път в България се коментира, изследва и доказва научно обучението по ментална аритметика, като това се случва на теоретично ниво, но и с голям брой обследвани деца и родители, включени в проучването. От друга страна, Десислава Бошнакова извежда обучението по четене с разбиране на български език, както и със съпътстващите този процес умения за развиване на четивна техника, като основен приоритет в съвременното обучение на деца и ученици, като обосновава и твърденията, които залага в дисертационния труд.

Нямам въпроси и препоръки, които да поставят под съмнение безспорните и значителни приноси, съдържащи се в дисертационния труд. Списъкът от публикации свързани с дисертационния труд отразяват в количествено и качествено отношение направеното изследване, което е в резултат на продължителна и сериозна научно-изследователска дейност. Авторефератът отразява адекватно основните научно-теоретически приноси, съдържащи се в дисертацията.

Заключение: Като имам предвид актуалността и значимостта на проблема в дисертационния труд, резултатите от проучването и изведените закономерности в теоретико-приложен аспект – съвременно теоретично равнище и приложимост в педагогическата практика, предлагам на научното жури да присъди на **Десислава Богданова Бошнакова** научната и образователна степен “Доктор”.

РЕЦЕНЗЕНТ:

21.10.2024.

(проф. дн Божидар Ангелов)